

بازآفرینی فضاهای شهری اجتماع پذیر با رویکرد الگوی طراحی مکان سوم (مطالعه موردی: خیابان امام شهر ارومیه)

روشنک اهری سلماسی^{۱*}، مرتضی خسرونی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، ارومیه، ایران. (Roshanak.ahari71@gmail.com)
۲- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، ارومیه، ایران.

چکیده

مکان سوم نه خانه است و نه محل کار؛ بلکه مکانی است میان این دو، برای تعامل اجتماعی، گذراندن اوقات فراغت و حضور در فضاهای عمومی شهر، که مردم می‌توانند در کنار همدیگر جمع شده و با هم ارتباط برقرار کنند. مکان‌های سوم موجب سرمایه اجتماعی نیز می‌باشند، چرا که بین مردم ارتباط و پیوند ایجاد می‌کنند و در نتیجه یک جامعه خلق می‌شود. شهروندان در مکان‌های سوم این فرصت را می‌یابند تا در ساده‌ترین شکل ممکن در کنار یکدیگر قرار بگیرند و زمانی را به مکالمه و سپری کردن اوقات خوش در محیطی غیر رسمی بگذرانند. این در حالی است که شهروندان در شهرهایی مانند ارومیه با کمبود مکان‌های اجتماعی- فرهنگی (مکان سوم) مواجه هستند. لذا هدف از این پژوهش، طراحی مکانی به عنوان کانون و محور همبستگی مردم شهر ارومیه و پیوندشان با یکدیگر با استفاده از الگوهای بومی جهت گذران اوقات فراغت در خیابان امام است. روش تحقیق نیز در این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت، تحلیلی و توصیفی می‌باشد. نتایج تحقیق حاکی از آن است که کانسبت کلی طرح استفاده از فرم سیال دایره است.

واژه‌های کلیدی: فضاهای شهری، اجتماع‌پذیری، مکان سوم، خیابان امام ارومیه

۱- مقدمه

شهرهای سرزنده نیازمند تعاملات اجتماعی فعال، رونق اقتصادی و کسب و کار پویا در خیابان‌ها و مراکز خود می‌باشند (عبدالله زاده فرد و همکاران، ۱۳۹۵). از طرفی، تلاش برای برقراری رابطه اجتماعی مناسب در مکان‌های زندگی عاملی است که در تعالی و پیشرفت انسان سهم عمده‌ای دارد. زمانی که انسان قادر به برقراری تعامل با مکان و سایر افراد نباشد، تعلق خود را نسبت به مکان زندگی از دست می‌دهد. شهری که فراخور وجود انسان است می‌بایست سرشار از مکان‌هایی باشد که شایسته حضور او و تعاملات اجتماعی وی باشد (صبوحی، ۱۳۹۵). استفاده و تخصیص فضاهای عمومی، مسئله‌ای اساسی است که باید در مطالعات زندگی روزانه کسانی که در شهرها زندگی می‌کنند مورد بررسی قرار گیرد. استفاده و تخصیص از فضاهای عمومی تجربه‌ای است که برای تمامی افراد یکسان نیست؛ زیرا متغیرهایی نظیر سن، جنس، گروه‌های اجتماعی و اقلیت‌های قومی و نژادی بر چگونگی استفاده از آن، اثر می‌گذارند (حسین زاده و همکاران، ۱۳۹۳). اولدنبیگ، جامعه شناس شهری، این فضاها را مکان‌های سوم شهر می‌داند. اولدنبیگ معتقد است که شهر نیاز به مکان‌های سوم دارد تا بتواند کار خوب را خوب انجام دهد. مکان سوم، مکان عمومی یا نیمه عمومی است که این مکان نه خانه است (مکان اول) و نه محل کار (مکان دوم)؛ بلکه جایی